

SYMCHA WAJS

ur. 1911; Piaski



BIOGRAM ŚWIADKA HISTORII

Symcha Binem Wajs urodził się 24 kwietnia 1911 roku w Piaskach. Rodzice: Froim i Pesa Wajs. Rodzina większość roku spędzała w zamiejskim majątku, ok. 40 km. od Lublina, który był głównym źródłem ich dochodów. Do Lublina przyjeżdżali tylko na zimę. Kiedy miał kilka lat rodzina przeprowadziła się na stałe do Lublina – zamieszkali w domu przy Krakowskim Przedmieściu 23.

Symcha Wajs chodził do chederu na ul. Kowalskiej, następnie do szkoły powszechnej i do Gimnazjum Humanistycznego przy ul. Niecałej. Przed wojną zdobył kwalifikacje technika dentystycznego. Był członkiem Związku Młodzieży Komunistycznej, za co był kilkakrotnie aresztowany, a w jego domu przeprowadzano rewizje.

Tuż przed wejściem Niemców do Lublina Symcha Wajs uciekł na Wołyń, który znalazł się w radzieckiej strefie okupacyjnej. W Janowej Dolinie na Wołyniu poznał swoją przyszłą żonę, Karolinę. Pracował jako technik dentystyczny. W 1941 roku ewakuował się z żoną do Kirgizji. Do Polski wrócili już z dwójką dzieci w 1946 roku. Z całej dużej rodziny wojnę przeżyła jedynie siostra, Anna Kubiak (urodzona jako Chana Wajs), która przetrwała na aryjskich papierach w Związku Radzieckim.

W 1947 roku wziął udział w zjeździe ocalałych z Zagłady Żydów lubelskich. Przeprowadził się do Warszawy i w 1951 r. podjął pracę na stanowisku inspektora protetyki dentystycznej w Zakładzie Lecznictwa Pracowniczego. W roku 1958 ukończył studia stomatologiczne na Akademii Medycznej w Warszawie, a w 1965 obronił doktorat i podjął pracę naukową oraz dydaktyczną, którą prowadził aż do przejścia na emeryturę. Od 1976 roku pracował na stanowisku starszego asystenta w Zakładzie Protetyki Stomatologicznej w Instytucie Stomatologii na Akademii Medycznej w Warszawie. Redagował czasopisma specjalistyczne „Protetyka stomatologiczna” oraz „Archiwum Historii i Filozofii Medycyny”. Opublikował 7 książek i ponad 150 artykułów naukowych.

Symcha Wajs aktywnie działał na rzecz ochrony dziedzictwa Żydów w Lublinie. Był organizatorem obchodów 650-lecia obecności Żydów w Lublinie. Zbierał podpisy i apelował o nazwanie placu targowego przy ul. Świętoduskiej imieniem Ofiar Getta. Z jego inicjatywy powstało w Lublinie trzynaście pomników i tablic upamiętniających lubelskich Żydów oraz Izba Pamięci Żydów Lubelskich. W roku 1989 założył Towarzystwo Opieki nad Pamiątkami Kultury Żydowskiej w Lublinie, któremu przewodniczył do końca życia. W 1984 roku Telewizja Polska nakręciła film pt. „W każdej garstce popiołu...”, w którym Symcha Wajs przedstawił

kilka fragmentów z życia i działalności Żydów lubelskich w okresie międzywojennym.
Symcha Wajs zmarł 9 września 1999 roku. Został pochowany na cmentarzu żydowskim przy ul. Okopowej w Warszawie.

Autor biogramu	Maria Radek
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"